

UNIVERSUL DEPISTĂRII DELINCVENTULUI PE BAZA AMPRENTEI DIGITALE

HORAȚIU MÂNDĂȘESCU

Dintotdeauna s-a simțit nevoia perfecționării sistemului judiciar prin introducerea de metode noi, științifice de identificare a delincvenților și dovedire a crimelor comise. Încă din timpul lui Alphonse Bertillon - funcționar de poliție la Prefectura Paris, unul din întemeietorii poliției științifice care în 1879 introduse sistemul antropometric de înregistrare - s-a impus pe tărâmul justiției o nouă metodă de indentificare, mult mai sigură și mai eficientă, bazată pe desenul papilar al fiecărui individ (amprenta digitală).

Prima identificare a unui criminal pe baza amprentei digitale datează din 1879 și este atribuită lui Henry Faulds, care a folosit metoda cu prilejul investigării unui omor la Tokyo.

Ulterior, sistemul a fost perfecționat prin munca neobosită a unor reputați criminaliști de dinainte și după 1900, precum William James Herschel, sir Francis Galton, Juan Vucetich, Hans Gross ș.a., care au scris importante lucrări pe această temă.

Și în România, urmare a cercetărilor întreprinse de frații Minovici, dr. Valentin Sava, Dr. Andrei Ionescu etc., la începutul secolului XX a fost introdus sistemul de înregistrare și clasificare dactiloscopică, cazierul central, conținând fișele dactiloscopice ale deținuților.

Cercetarea desenelor papilare ale persoanelor (amprentelor digitale) face obiectul de studiu al dactiloscopiei - un domeniu important al științei criminalistice.

Valoarea de identificare a persoanelor pe baza amprentelor digitale este majoră prin aceea că desenul papilar prezintă elemente de specificitate de natură să individualizeze un individ de altul. Desenele papilare sunt unice, deosebindu-se între ele prin formă și prin detalii caracteristice, ale căror număr și varietate fac practic imposibilă întâlnirea a două amprente identice.

La această concluzie s-a ajuns în urma unor îndelungate cercetări științifice, stabilindu-se că posibilitatea repetării unui desen papilar cu aceleași puncte de coincidență și detalii caracteristice ar fi practic imposibilă.

Altă trăsătură a amprentei digitale este că ea se menține intactă pe toată durata vieții persoanei. Amprenta se formează în luna a șasea a vieții intrauterine și nu dispare niciodată. Singura modificare, fără implicații însă asupra identificării, este doar creșterea în dimensiuni a amprentei, pe măsura dezvoltării corpului până la maturitate.

Nici arderea cu fierul înroșit sau cu lichid încins nu distruge amprentele, ci produce cicatrici, ele însele elemente prețioase de identificare.

Încercările de a modifica (altera) desenul papilar prin frecare de o suprafață abrazivă sau prin folosirea unor substanțe chimice n-au dat rezultate.

Amprenta digitală se formează prin contactul direct al mâinii (degetului) cu o suprafață sau obiect și apare mai bine sau mai prost conturată, în funcție de plasticitatea și luciul suportului primitiv. De pildă, urmele digitale formate în ceară, plastilină, pe porțelan, faianță, sticlă etc. sunt mai vizibile și

își păstrează mai pregnant aspectul.

Ele se găsesc mai frecvent pe clanța ușii, pe întrerupător, pe pervazul ferestrei, pe pahare și pe orice obiecte atinse intenționat ori întâmplător de făptuitor.

Ampretele digitale apar ca urmare a depunerii pe suprafața atinsă (voluntar sau involuntar) a unui strat subțire de substanță (sudoare, grăsime, sânge) aflată pe mâna persoanei și redă cu fidelitate detaliile caracteristice ale desenului papilar al persoanei respective.

Interpretarea amprentelor digitale descoperite la fața locului servește la stabilirea unor împrejurări ale faptelor, precum obiectele utilizate, traseul parcurs în câmpul infracțional, succesiunea operațiunilor etc., ce trebuie coroborate cu celelalte probe ale cauzei. Spre exemplu, amprenta digitală aflată pe coada unui topor indică faptul că o anumită persoană a ținut toporul în mână, dar nu și că ea a tăiat copacul, lucru ce trebuie stabilit în anchetă. Interpretarea la fața locului a urmelor papilare găsite poate conduce la stabilirea locurilor și obiectelor atinse de făptuitor, oferind indicii referitoare la modul de operare și personalitatea sa, respectiv dacă e sau nu familiarizat cu zona, dacă a acționat calm sau nervos, dacă e începător sau versat, dacă a acționat singur ori au fost mai mulți etc. Toate acestea orientează ancheta în sensul determinării mobilului și alcătuirii cercului de suspecți. De pildă, în cazul unui omor, poate rezulta dacă s-a urmărit doar suprimarea vieții ori și jaful.

Interpretând direcția și locul găsirii amprentei digitale se poate determina și dacă persoana care a creat-o a folosit mâna dreaptă sau stângă.

Datorită multitudinii și diversității situațiilor ivite în practică, la fața locului, anchetatorul-criminalist reconstituie în minte secvențele faptei, încercând cu răbdare, atenție și tenacitate să intuiască traseul parcurs de făptuitor și modul în care a acționat, căutând amprentele digitale acolo unde, logic, ar trebui să fie.

Sunt și situații în care autorul șterge urmele sau folosește mănuși pentru ascunderea urmelor, dar asta nu exclude posibilitatea existenței unor amprente digitale.

Adesea, pentru realizarea unor operațiuni migăloase (de exemplu, căutarea prin cotloane mai greu accesibile) în care mănușile îl incomodează și le scoate, sau, după reușita acțiunii, făptuitorul neglijează măsurile inițiale de precauție, abandonând mănușile. Într-un caz de furt, în care autorii au operat cu mănuși, după ce au luat banii, au ales să părăsească locul faptei prin spate, pe la fereastra de la WC; unul din ei, având nevoie la toaletă, și-a scos mănușile pentru a urina, după care a omis să și le mai pună, iar escaladând geamul cu mâinile neacoperite, a lăsat o serie de amprente pe pervaz, ce au dus la descoperirea sa.

Criminaliștii care efectuează cercetarea locului faptei știu că nu trebuie omisă nici o porțiune unde pot fi găsite amprente digitale, extrem de utile identificării făptuitorilor și clarificării împrejurărilor cauzei.

Diversificarea metodelor de căutare și valorificare a amprentelor digitale, concomitent cu profesionalizarea criminaliștilor a ridicat standardul de calitate al cercetării la fața locului. Ampretele digitale, descoperite și ridicate, se aduc la laborator în condiții de maximă siguranță (prevenind distrugerea, deteriorarea sau contaminarea lor), unde sunt supuse examinării dactiloscopice comparative în vederea identificării persoanelor care le-au creat.

Cerințele practicii judiciare au impus creșterea eficienței activității de identificare prin adoptarea unor soluții moderne în pas cu progresul tehnologiei, marcând astfel apariția și utilizarea unor sisteme automate de prelucrare a datelor privitoare la amprente, denumite generic AFIS (Automated Fingerprint Identification System).

Noua tehnologie AFIS 2000 PRINTRAK a revoluționat dactiloscopia prin accelerarea vitezei de lucru și performanțele dispozitivelor de comparare a amprentelor.

Dotarea Poliției Române la sfârșitul anilor '90 și începutul anilor 2000 cu tehnologia AFIS de codificare, examinare și stocare automată a datelor privind amprentele a reprezentat un pas înainte în modernizarea activității judiciare. Astfel, cu ajutorul aparaturii AFIS, se simplifică considerabil procedura de examinare și comparare a amprentelor digitale care acum se efectuează computerizat înlocuind-o pe cea clasică, manuală, anevoioasă de dinainte, care necesita un volum mare de timp și

de efort de căutare în fișe și cartoteci.

Identificarea făptuitorului pe baza amprentelor digitale, chiar la fața locului sau la scurt timp în laboratorul criminalistic, facilitează activitatea organelor judiciare în administrarea probelor.

Principala problemă ce se lămurește prin expertizarea dactiloscopică a amprentelor digitale este dacă acestea aparțin unei anumite persoane, identificate în cursul anchetei sau aflate în baza de date AFIS. Altfel spus, când avem o amprentă, trebuie să știm a cui este, cine și cum a creat-o, în ce mod a ajuns acolo, pentru a stabili dacă persoana care a lăsat amprenta a comis fapta reclamată.

În cele ce urmează voi prezenta un caz răsunător de identificare după un sfert de veac a unui criminal periculos pe baza amprentelor digitale, caz care demonstrează pasiunea și conștiinciozitatea criminalistului care s-a ocupat de el:

1) În noaptea de 29/30 iunie 1944, U. E. de 19 ani, femeie de serviciu într-un imobil din cartierul Cotroceni, a fost ucisă în somn și găsită a doua zi de proprietar. Cu ocazia cercetării la fața locului, camera unde fusese ucisă cu brutalitate a fost găsită încuiată pe dinăuntru, lucrurile intacte, semn că nu s-a luat nimic, iar pe perete și pe pervazul geamului s-au descoperit și ridicat mai multe amprente digitale, printre care și una atipică, creată de degetul arătător al mâinii stângi, care avea un desen papilar deosebit (rar). Din investigații, a mai rezultat că crima s-a comis pe timp de ploaie torențială, cu tunete și fulgere, care au atenuat zgomotul pătrunderii și că, anterior crimei, ucigașul mai „vizitase” câteva subsoluri din preajmă, nelocuite, de unde nu a luat nimic, dar a lăsat amprente identice celor de la locul crimei, printre care și cea cu desenul papilar rar întâlnit. Întrucât criminalul nu a fost identificat, cazul a rămas în evidențele poliției cu autorii necunoscuți (A.N.).

2) În noaptea de 23/24 iulie 1944, pe o vreme identică celei descrisă anterior, pe Calea Rahovei a fost găsită în stare de inconștiență numita I. M. de 36 ani, lovită cu brutalitate și decedând în drum spre spital. În urma cercetării la fața locului și celorlalte investigații, s-a apreciat că și această crimă este opera aceluiași ucigaș, dar întrucât alte date nu au mai putut fi obținute, cazul a rămas de asemenea în evidența cauzelor cu A. N.

3) În noaptea de 11/12 noiembrie 1944 a fost comisă o nouă crimă cu mod de operare similar. Numita C. R. de 20 ani a fost găsită a doua zi dimineață în zona Arenei VENUS într-o baltă de sânge, prezentând multiple brutalități. Și în acea noapte căzuse o ploaie torențială cu tunete și fulgere, dar întrucât investigațiile nu au dus la identificarea criminalului, și acest caz a rămas în evidența cauzelor cu A. N.

4) În noaptea de 16/17 noiembrie 1944, în cartierul Ghencea a fost ucisă cu brutalitate, în condiții identice, tânăra V. M., care locuia în subsolul unui imobil, unde criminalul a pătruns prin efracție, nefiind auzit de locatari din cauza ploii torențiale cu tunete și fulgere și vântului care bătea puternic. La plecare, criminalul a smuls capul unui cocoș aflat în curte, ceea ce denotă că avea forță și era avid de sânge. Cu ocazia cercetării la fața locului s-a constatat că în acea noapte, anterior crimei, ucigașul mai „vizitase” câteva subsoluri din zonă, nelocuite, de unde nu luase nimic, dar lăsase aceeași amprentă digitală atipică, creată de degetul arătător al mâinii stângi, cu desenul papilar rar. Toate acestea au condus la concluzia că era vorba de unul și același asasin, rămas pe moment neidentificat.

Evenimentele ulterioare (războiul, schimbarea regimului politic, înlocuirea polițiștilor) au abătut atenția opiniei publice și organelor judiciare de la aceste crime, peste care avea să se așeze inevitabil colbul. Dar criminalistul de atunci, participant la cercetările la fața locului și la investigații, Constantin Țurai - ajuns mai târziu profesor și șef de laborator în cadrul Institutului de Medicină Legală „Mina Minovici” - n-avea să uite cele întâmplate atunci, în timpul războiului, care i-a dat atâta bătaie de cap. Reputatul criminalist a reținut în memorie și în arhiva personală acea amprentă digitală atipică lăsată de degetul arătător de la mâna stângă a criminalului, care prezenta un desen papilar excepțional, ce se întâlnea o dată la 3000 de persoane.

După mai bine de 25 de ani de la oribilele asasinat, rămase cu autor neidentificat, în Capitală avea să apară un nou criminal în serie, care, în perioada octombrie 1970 - iunie 1971, a acționat asemănător, cu un mod de operare aproape identic: pe timp de noapte, cu ploaie torențială, tunete și fulgere, furtună și vânt puternic, în locuri dosnice și întunecoase, ataca femei singure, cărora le

aplica lovituri de o brutalitate deosebită, la fel ca odinioară. Prima întrebare pe care și-a pus-o profesorul Țurui a fost dacă nu cumva era același criminal; dar cum, dacă asasinul din 1944 având atunci 20-25 de ani, trebuia ca în anii '70 să aibă peste 50 de ani, ori dexteritatea și agilitatea cu care a acționat acum excludea această ipoteză.

Răspunsul nu avea însă să întârzie prea mult deoarece, în urma mobilizării generale a autorităților judiciare, a fost identificat și prins faimosul criminal Ion Rîmaru, născut în 1946, autor a 4 omucideri și 6 tentative de omor, pentru care instanța de judecată l-a condamnat la moarte, sentința fiind executată în data de 23 octombrie 1971, în Penitenciarul Jilava.

La exact un an de la executarea criminalului în serie Rîmaru Ion, în ziua de 23 octombrie 1972 a fost adus la Institutul de Medicină Legală pentru autopsie cadavrul lui Rîmaru Florea - tatăl criminalului Rîmaru Ion - mort în urma căderii dintr-un tren în mișcare.

Întâmplarea (sau poate divinitatea) a făcut ca la acea autopsie să participe și profesorul Constantin Țurui. Nu mică i-a fost mirarea când a recunoscut desenul papilar al degetului arătător de la mâna stângă a celui examinat ca fiind cel care a lăsat amprenta digitală care nu i-a dat liniște 28 de ani; iar după comparare a concluzionat că acesta fusese autorul crimelor din 1944!

Iată cum pe baza acestui extraordinar element de identificare care este amprenta digitală a fost elucidat un caz, după atâta vreme. Și nu e singurul.

Universul depistării delincventului după amprenta digitală este nemărginit și pe cât de complex, pe atât de fascinant.

INDEPENDENȚA
ROMÂNĂ

*Independența
prin Cultură*